АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

про результати опитування науково-педагогічних працівників щодо інформованості про політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності та врегулювання конфліктних ситуацій (січень 2022 р.)

Загальна інформація про дослідження і респондентів

Опитування науково-педагогічних працівників (далі – НПП) у Державному вищому навчальному закладі «Донбаський державний педагогічний університет» (далі – ДДПУ) здійснювалося відповідно до «Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти в ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», «Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», «Положення про організацію освітнього процесу у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», «Положення про освітні програми в ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Опитування є формою залучення НПП до розбудови системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ДДПУ.

Опитування проводилось із використанням програмного забезпечення GOOGLE FORMS, шляхом анонімного онлайн анкетування в січні 2022 року. Анкета складалася з трьох блоків:

Блок 1. Загальні питання.

Блок 2. Освітні програми.

Блок 3. Академічна доброчесність.

В анкетуванні взяли участь 113 респондентів, що складає 49% від загальної кількості НПП, які працюють в штаті ДДПУ.

Питання блоку 1 дозволили встановити вік респондентів, структурний підрозділ та освітні програми, на яких працюють НПП.

№ з/п	Вік	Кількість НПП, які взяли участь в опитуванні
1.	До 35 років	13 (11,5%)
2.	35-45 років	34 (30,1%)
3.	45-55 років	43 (38,1%)
4.	55-60 років	14 (12,4%)
5.	60+ років	9 (8%)

Таблиця 1. Розподіл учасників опитування за віком

№ з/п	Структурний підрозділ	Кількість НПП, які взяли участь в опитуванні
1.	Фізико-математичний факультет	7 (6,2%)
2.	Філологічний факультет	21 (18,6%)
3.	Факультет гуманітарної та економічної освіти	31 (27,4%)
4.	Факультет спеціальної освіти	6 (5,3%)
5.	Факультет початкової, технологічної та професійної освіти	12 (10,6%)
6.	Педагогічний факультет	10 (8,8%)
7.	Факультет фізичного виховання	22 (19,5%)
8.	Інше (адміністрація, підрозділи)	4 (3,5%)

Таблиця 2. Розподіл учасників опитування за структурними підрозділами

Аналіз результатів опитування НПП

З метою отримання об’єктивної інформації щодо **інформованості НПП про політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності та врегулювання конфліктних ситуацій** було розроблено анкету, що складалася із 34 питань: 32 питання закритого типу та 2 питання відкритого типу. Загальний аналіз результатів опитування НПП за питаннями закритого типу представлений у Таблиці 3.

№ з/п	Питання	Відповіді				
БЛОК 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ						
1.	**Вкажіть Ваш вік**					
	До 35	13				
	35-45	34				
	45-55	43				
	55-60	14				
	60+	9				
2.	**Оберіть структурний підрозділ, у якому Ви працюєте в штаті**					
	Фізико-математичний факультет	7				
	Філологічний факультет	21				
	Факультет гуманітарної та економічної освіти	31				
	Факультет спеціальної освіти	6				
	Факультет початкової, технологічної та професійної освіти	12				
	Педагогічний факультет	10				
	Факультет фізичного виховання	22				
	Інше (адміністрація, підрозділи	4				
БЛОК 2. ОСВІТНІ ПРОГРАМИ						
1.	**Як саме студенти отримують силабус Вашого курсу?**					
	можуть його завантажити онлайн	92				
	я розсилаю їм на електронну пошту (групову/старості)	45				
	до мене звертаються, і я надаю	34				
	кафедра розсилає	13				
	важко відповісти	1				
2.	**Наскільки ці тези відповідають Вашому підходу до викладання?**					
		Абсолютно відповідає	Скоріше відповідає	Скоріше не відповідає	Абсолютно не відповідає	Важко сказати
	На початку дисципліни я пояснюю студентам мету цього курсу, та чому він включений до освітньої програми	98	14	–	–	1
	Я використовую той самий набір завдань та екзаменаційних питань, що був минулого року на цьому ж курсі	6	44	44	19	–
	Я коригую програму курсу та підходи до викладання в залежності від студентських відгуків на курс	61	44	5	2	1
	Я пояснюю студентам, чому письмові роботи є важливими, та як саме знання, які вони отримують під час написання, будуть для них корисні	69	39	2	1	2
	Для мене важливіше, що студенти	59	47	3	3	1

	досягнули потрібних результатів, ніж форма виконання та обсяг роботи					
	Я заохочую студентів самостійно пропонувати теми для письмових робіт/проєктів	60	43	7	3	–
	Я прошу студентів презентувати їхні письмові роботи/проєкти	67	38	4	2	2
	Я вказую, скільки часу займе виконання завдання	44	50	13	3	3
	Я завжди пояснюю, щоб студенти мали чіткі і зрозумілі критерії оцінювання робіт	91	20	1	1	–
3.	**Чи пояснюєте Ви студентам критерії оцінювання?**					
	так, проговорюємо на початку курсу	102				
	так, якщо просять пояснити	7				
	ні, бо це прописано в силабусі	2				
	ні, і критерії не прописані в навчальній програмі/силабусі	–				
	важко відповісти	–				
	інше	2				
4.	**Як ви підтримуєте комунікацію із студентами у час поза заняттями?**					
	студенти можуть звернутись особисто з питанням по e-mail	102				
	студенти можуть звернутись особисто з питанням по Viber, Telegram тощо	103				
	маємо чат у соціальній мережі (наприклад, Viber, Telegram, Facebook тощо)	72				
	під час консультаційних годин	84				
	студенти можуть заздалегідь домовитись про консультацію у визначений час	80				
	важко відповісти	–				
	інше	3				
5.	**Чи надаєте Ви відгук на роботи студентів?**					
	так, на кожну роботу	39				
	так, на більшість	61				
	так, але рідко	8				
	ні, не надаю, – тільки якщо просять	4				
	важко відповісти	–				
	інше	1				
6.	**Чи надаєте Ви студентам рекомендації щодо того, де вони можуть знайти літературу/навчальні матеріали, необхідні для виконання робіт?**					
	так	113				
	ні	–				
7.	**У якому форматі студенти отримують рекомендації щодо того, де вони можуть знайти літературу/навчальні матеріали, необхідні для виконання робіт?**					

	це прописано у силабусі	90
	усно ознайомлюю студентів	87
	надаю інформацію на прохання студентів -	66
	Інше	7
8.	**Хто бере участь у обговореннях і прийнятті рішень щодо внесення змін в освітні програми?**	
	представники адміністрації	56
	декан факультету	60
	гарант освітньої програми	108
	викладачі -	92
	представники студентського самоврядування	65
	студенти	67
	стейкхолдери	85
	випускники	54
	Інше	1
БЛОК 3. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ		
1.	**Чи ознайомлені Ви з нормативними документами, які регулюють політику дотримання академічної доброчесності в університеті?**	
	Так	105
	Ні	2
	частково	6
2.	**Чи відомо Вам про існування та діяльність Комісій з питань етики та академічної доброчесності в університеті?**	
	Так	100
	Ні	13
3.	**Чи відома Вам процедура звернення у разі виявлення факту порушення академічної доброчесності, підозри в застосуванні неетичної практики або наявності конфліктної ситуації в освітній, науковій чи іншій діяльності будь-кого з учасників освітнього процесу в університеті?**	
	Так	79
	Ні	12
	частково	22
4.	**Які види порушень академічної доброчесності Вам відомі**	
	академічний плагіат	66
	самоплагіат	52
	фабрикація	34
	фальсифікація	41
	обман	30
	необ’єктивне оцінювання	43
	списування	61
	хабарництво	38
	конфлікт інтересів	30
	усі види порушень мені відомі	52
	жоден із вказаних видів порушень мені не відомий	9

5.	**Чи доводилося Вам звертатися до нечесних практик порушення академічної доброчесності під час провадження навчальної, методичної, наукової, організаційної діяльності?**	
	Так	18
	Ні	95
6.	**До яких з видів порушень академічної доброчесності Вам доводилося звертатися?**	
	академічний плагіат	8
	самоплагіат	19
	фабрикація	–
	фальсифікація	2
	Обман	1
	необ’єктивне оцінювання	7
	списування	13
	хабарництво	–
	конфлікт інтересів	5
	до усіх видів	1
	до жодного з видів	80
7.	**Вкажіть основну причину, через яку Ви зверталися до порушення академічної доброчесності під час провадження навчальної, методичної, наукової, організаційної чи інших видів діяльності?**	
	Аналіз наведено нижче	
8.	**Чи відомі Вам випадки нечесної поведінки з-поміж Ваших колег?**	
	Так	34
	Ні	79
9.	**Про які види порушень академічної доброчесності Вам відомо, до яких зверталися Ваші колеги?**	
	академічний плагіат	19
	самоплагіат	17
	фабрикація	2
	фальсифікація	5
	Обман	6
	необ’єктивне оцінювання	23
	списування	9
	хабарництво	8
	конфлікт інтересів	16
	до усіх видів порушень	3
	до жодного із вказаних видів порушень	66
10.	**Чи можете Ви чітко пояснити, що слід вважати академічним плагіатом?**	
	Так	89
	розумію, але чітко сформулювати не можу	22
	Ні	2
11.	**Зазначте, які прояви поведінки серед студентів, яким Ви викладаєте, є найбільш поширеними?**	
	плагіат у навчальних роботах	62

	списування зі шпаргалок, смартфонів, планшетів	89
	придбання готових робіт (курсові, реферати)	14
	підробка, підтасування, фальсифікація даних в навчальних роботах (наприклад, підміна даних, підробка результатів досліджень тощо)	11
	Інше	5
12.	**Зазначте, які види студентських наукових робіт перевіряються на Вашому факультеті на наявність плагіату**	
	курсові роботи	80
	кваліфікаційні роботи	58
	наукові статті	72
	тези виступів на конференціях	37
	реферати -	20
	не перевіряються	8
13.	**Вкажіть, як переважно на Вашому факультеті організована перевірка курсових /кваліфікаційних робіт на наявність плагіату**	
	перевірка студентських робіт не здійснюється взагалі	–
	наукові керівники самостійно перевіряють роботи студентів на наявність плагіату доступними їм засобами в мережі Інтернет	75
	наукові керівники самостійно перевіряють роботи студентів на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, яке є в університеті	46
	перевірка здійснюється фахівцем підрозділу моніторингу якості вищої освіти	24
	важко відповісти	18
	Інше	1
14.	**У разі, якщо Ви користуєтесь спеціалізованим програмним забезпеченням, зазначте, звідки воно було отримано?**	
	користуємось безкоштовним програмним забезпеченням, яке є у відкритому доступі	67
	користуємось пробною (тестовою або з обмеженим терміном користування) версією програмного забезпечення	19
	користуємось спеціально придбаним для підрозділу ліцензійним програмним забезпеченням	13
	користуємось власним розробленим програмним забезпеченням	2

	користуємось ліцензійним програмним забезпеченням, які є в університеті	43
	не користуємося спеціалізованим програмним забезпеченням	17
15.	**Зазначте, чому Ви використовуєте саме це програмне забезпечення?**	
	через зручність у користуванні	48
	через наявність можливості безкоштовного доступу	64
	через наявність можливості перевірки українською мовою	20
	це програмне забезпечення найкраще знаходить плагіат	18
	це програмне забезпечення має додаткові сервіси (наприклад, перевірка орфографії, і тощо	5
	це централізоване рішення університету	30
	не користуємося спеціалізованим програмним забезпеченням	17
16.	**Чи повідомляєте Ви керівництву кафедри або факультету про випадки виявленого плагіату?**	
	Так	38
	в окремих випадках	45
	Ні	12
	важко відповісти	18
17.	**Які санкції щодо студентів практикуються серед викладачів Вашого підрозділу у разі виявлення і доведення плагіату?**	
	незарахування роботи	87
	надання додаткових завдань	52
	недопущення до складання іспиту/заліку	29
	публічне соромлення, виховна бесіда	7
	жодних санкцій	4
	Інше	3
18.	**Чи використовуєте Ви для перевірки знань студентів завдання, що стимулюють творчий підхід до його виконання?**	
	Так	108
	Ні	–
	важко відповісти	5
19.	**Які заходи для запобігання академічному плагіату вважаєте найдієвішими (оберіть не більше 3-х варіантів)?**	
	інформування здобувачів вищої освіти та працівників про необхідність дотримання норм академічної етики та підвищення відповідальності за дотримання правил цитування та посилання	84
	формування навчальних завдань, що	78

	сприяють застосування творчого підходу до їх виконання -	
	організація заходів з популяризації основ інформаційної культури та академічної доброчесності	41
	інформування здобувачів освіти про рекомендації щодо належного оформлення посилань на використані джерела	49
	перевірка академічних текстів на наявність ознак плагіату	41
	викладання курсу з основ академічного письма та доброчесності	22
	Інше	1
20.	**Чи Вам відомо про реалізацію таких складових політики університету в дотриманні принципів та правил академічної доброчесності?**	
	всезагальне ознайомлення з принципами та положеннями академічної доброчесності	87
	перевірка академічних текстів здобувачів освіти (курсових, кваліфікаційних, PhD дисертацій тощо) на плагіат за допомогою систем Unichek і StrikePlagiarism	63
	перевірка академічних текстів науково-педагогічних працівників (докторських дисертації, монографії, підручники тощо) на плагіат за допомогою систем Unichek	50
	впровадження в університеті навчальної дисципліни «Академічна доброчесність університетської спільноти»	42
	участь університету в проєктах «Проєкт сприяння академічній доброчесності в Україні» (2018-2019 рр.), «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (з 2020 року по теперішній час)	57
	не відомо	6
21.	**На Вашу думку, дії з порушення норм академічної доброчесності негативно впливають на:**	
	якість освіти	107
	престиж ЗВО	88
	думку колективу, особисто по відношенню до того, хто порушує ці норми	39
	емоційний стан колективу	33

	Інше	1
22.	**Чи вважаєте Ви ефективним засобом у боротьбі з проявами академічної недоброчесності, врегулювання конфліктних ситуацій «Скриньки довіри»?**	
	Так	44
	Ні	32
	важко відповісти	37
23.	**Зазначте Ваші пропозиції щодо підвищення рівня академічної доброчесності в університеті**	
	Аналіз наведено нижче	

Таблиця 3. Результати опитування НПП

БЛОК 2. ОСВІТНІ ПРОГРАМИ

На питання *«Як саме студенти отримують силабус Вашого курсу?»* відповіді респондентів розподілилися таким чином:

можуть його завантажити онлайн – 81,4%

я розсилаю їм на електронну пошту (групову/старості) – 39,8%

до мене звертаються, і я надаю – 30,1%

кафедра розсилає – 11,5%

важко відповісти – 1 %

Серед інших варіантів НПП зазначали:

- можуть ознайомитися з ним на платформі дистанційного навчання Moodle – 3%

- ознайомлюю на першому занятті – 1%

Отже, отримані результати свідчать про те, що здобувачі вищої освіти мають online доступ до силабусів більшості з навчальних дисциплін, а у разі відсутності такого доступу можуть його отримати або у викладача, або на кафедрі.

На питання *«Наскільки ці тези відповідають Вашому підходу до викладання?»* були отримані такі результати:

1. На початку дисципліни я пояснюю студентам мету цього курсу, та чому він включений до освітньої програми

Абсолютно відповідає – 98

Скоріше відповідає – 14

Важко сказати – 1

2. Я використовую той самий набір завдань та екзаменаційних питань, що був минулого року на цьому ж курсі

Абсолютно відповідає – 6

Скоріше відповідає – 44

Скоріше не відповідає – 44

Абсолютно не відповідає – 19

3. Я коригую програму курсу та підходи до викладання в залежності від студентських відгуків на курс

Абсолютно відповідає – 61

Скоріше відповідає – 44

Скоріше не відповідає – 5

Абсолютно не відповідає – 2

Важко сказати – 1

4. Я пояснюю студентам, чому письмові роботи є важливими та як саме знання, які вони отримують під час написання, будуть для них корисні

Абсолютно відповідає – 69

Скоріше відповідає – 39

Скоріше не відповідає – 2

Абсолютно не відповідає – 1

Важко сказати – 2

5. Для мене важливіше, що студенти досягнули потрібних результатів, ніж форма виконання та обсяг роботи

Абсолютно відповідає – 59

Скоріше відповідає – 47

Скоріше не відповідає – 3

Абсолютно не відповідає – 3

Важко сказати – 1

6. Я заохочую студентів самостійно пропонувати теми для письмових робіт/проєктів

Абсолютно відповідає – 60

Скоріше відповідає – 43

Скоріше не відповідає – 7

Абсолютно не відповідає – 3

7. Я прошу студентів презентувати їхні письмові роботи/проєкти

Абсолютно відповідає – 67

Скоріше відповідає – 38

Скоріше не відповідає – 4

Абсолютно не відповідає – 2

Важко сказати – 2

8. Я вказую, скільки часу займе виконання завдання

Абсолютно відповідає – 44

Скоріше відповідає – 50

Скоріше не відповідає – 13

Абсолютно не відповідає – 3

Важко сказати – 3

9. Я завжди пояснюю, щоб студенти мали чіткі і зрозумілі критерії оцінювання робіт

Абсолютно відповідає – 91

Скоріше відповідає – 20

Скоріше не відповідає – 1

Абсолютно не відповідає – 1

Отримані результати дозволяють констатувати наступне:

- переважна більшість НПП пояснюють студентам мету та особливості курсу для певної освітньої програми, а також доводять здобувачам освіти критерії оцінювання їх роботи;

- більшість НПП коригують програму курсу та підходи до викладання в залежності від студентських відгуків на курс, пояснюють студентам важливість письмових робіт, заохочують студентів самостійно пропонувати теми для письмових робіт/проєктів, просять студентів презентувати їхні письмові роботи/проєкти;

- майже половина НПП використовує той самий набір завдань та екзаменаційних питань, що був минулого року на цьому ж курсі.

Відповіді на питання *«Чи пояснюєте Ви студентам критерії оцінювання?»* розподілилися таким чином:

так, проговорюємо на початку курсу – 90,3%

так, якщо просять пояснити – 6,2%

ні, бо це прописано в силабусі – 1,8%

Серед інших варіантів НПП зазначали:

- потім неодноразово ще пояснюю на протязі семестру

- так, проговорюємо на початку курсу та в процесі навчання до кожного виду діяльності, описую в коментарях при необхідності.

Отже, отримані результати свідчать про те, майже всі викладачі ознайомлюють студентів з критеріями оцінювання на початку курсу.

На питання «*Як ви підтримуєте комунікацію із студентами у час поза заняттями?»* відповіді НПП розподілилися таким чином:

студенти можуть звернутись особисто з питанням по e-mail – 90,3%

студенти можуть звернутись особисто з питанням по Viber, Telegram тощо – 91,2%

маємо чат у соціальній мережі (наприклад, Viber, Telegram, Facebook тощо) – 63,7%

під час консультаційних годин – 74,3%

студенти можуть заздалегідь домовитись про консультацію у визначений час – 70,8%

Серед інших варіантів НПП зазначали:

- телефонний зв’язок, особиста зустріч – 1%

- спілкування по телефону – 2%.

Отже, отримані дані свідчать про достатньо різноманітні форми комунікації переважної більшості НПП зі студентами, що дозволяє констатувати активне використання інформаційно-комунікаційних засобів у навчальному процесі.

Відповідаючи на питання *«Чи надаєте Ви відгук на роботи студентів?»*, респонденти дали такі відповіді:

так, на кожну роботу – 34,5%

так, на більшість – 54%

так, але рідко – 7,1%

ні, не надаю, – тільки якщо просять – 3,5%

Серед інших варіантів НПП зазначили:

- надається узагальнений відгук щодо якості виконаних робіт, а також відгук на прохання студента.

Можемо відзначити, що рівень організації роботи НПП із підготовки відгуків на роботи студентів потребує покращення. В умовах дистанційного навчання така взаємодія є вкрай затребуваною та важливою.

На питання *«Чи надаєте Ви студентам рекомендації щодо того, де вони можуть знайти літературу/навчальні матеріали, необхідні для виконання робіт?»* всі викладачі дали стверджувальну відповідь.

Відповіді на питання *«У якому форматі студенти отримують рекомендації щодо того, де вони можуть знайти літературу/навчальні матеріали, необхідні для виконання робіт?»* розподілилися таким чином:

це прописано у силабусі – 79,6 %

усно ознайомлюю студентів – 77%

надаю інформацію на прохання студентів – 58,4%

Серед інших варіантів НПП зазначали:

- навчальні матеріали складаю у формі посібників і методичних рекомендацій і надаю до них доступ – 2%
- на дистанційній платформі є онлайн-посилання на необхідну літературу по кожному завданню – 2%
- рекомендована література пропонується для кожної теми та кожного завдання – 3%

Отже, враховуючи отримані відповіді, можна зазначити, що серед НПП поширені різні способи інформування студентів щодо того, де вони можуть знайти літературу/навчальні матеріали, необхідні для виконання робіт. Проте, відзначимо достатньо великий відсоток у відповіді «надаю інформацію на прохання студентів». Важливо, щоб студенти були забезпечені літературою від початку вивчення навчальної дисципліни, або в процесі її опанування.

Відповіді на питання «*Хто бере участь у обговореннях і прийнятті рішень щодо внесення змін в освітні програми?*» розподілилися таким чином:

представники адміністрації – 49,6%

декан факультету – 53,1%

гарант освітньої програми – 95,6%

викладачі – 81,4 %

представники студентського самоврядування – 57,5%

студенти – 59,3%

стейкхолдери – 75,2%

випускники – 47,8%

Серед інших варіантів НПП зазначали:

- робоча група або група забезпечення ОП – 1%

Отже, отримані відповіді свідчать про те, що не всі НПП володіють в достатній мірі інформацією про залучення до обговорення та прийняття рішень щодо внесення змін в освітні програми різних цільових груп.

БЛОК 3. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Відповіді на питання *«Чи ознайомлені Ви з нормативними документами, які регулюють політику дотримання академічної доброчесності в університеті?»* були розподілені таким чином:

так – 92,9%

ні – 1,8%

частково – 5,3%

Отримані результати свідчать про високий рівень поінформованості викладачів про наявні нормативні документи, але в той же час важливим є підвищення отриманого показника до 100% шляхом систематичного проведення роботи з інформування викладачів про важливість ознайомлення з нормативною та правовою базою з питань академічної доброчесності.

Відповідаючи на питання «*Чи відомо Вам про існування та діяльність Комісій з питань етики та академічної доброчесності в університеті?»*, респонденти дали такі відповіді:

так – 88,5%

ні – 11,5%

Враховуючи той факт, що комісії з питань етики та академічної доброчесності в університеті функціонують вже другий рік, важливим є активізація роботи з інформування НПП про наявність та діяльність цих комісій.

На питання *«Чи відома Вам процедура звернення у разі виявлення факту порушення академічної доброчесності, підозри в застосуванні неетичної практики або наявності конфліктної ситуації в освітній, науковій чи іншій діяльності будь-кого з учасників освітнього процесу в університеті?»* НПП дали такі відповіді:

так – 69,9%

ні – 10,6%

частково – 19,5%

Отримані відповіді дозволяють констатувати про необхідність активізації та урізноманітненні роботи серед викладачів університету з інформування про процедуру звернення у разі виявлення факту порушення академічної доброчесності.

Відповіді на питання *«Які види порушень академічної доброчесності Вам відомі?»* розподілилися таким чином:

академічний плагіат – 58,4%

самоплагіат – 46%

фабрикація – 30,1%

фальсифікація – 36,3%

обман – 26,5%

необ’єктивне оцінювання – 38,1%

списування – 54%

хабарництво – 33,6%

конфлікт інтересів – 26,5%

усі види порушень мені відомі – 46%

жоден із вказаних видів порушень мені не відомий – 8%

Отримані результати свідчать про достатньо високу поінформованість НПП про види порушень академічної доброчесності. У той же час викликає занепокоєння наявність серед НПП 8% осіб, які не ознайомлені з видами порушень академічної доброчесності. Як наслідок – рівень організації інформаційних та профілактичних заходів в університеті має бути покращений.

На питання *«Чи доводилося Вам звертатися до практик порушення академічної доброчесності під час провадження навчальної, методичної, наукової, організаційної діяльності?»* НПП дали такі відповіді:

так – 15,9%

ні – 84,1%

Відповідаючи на питання *«До яких з видів порушень академічної доброчесності Вам доводилося звертатися?»*, респонденти дали такі відповіді:

академічний плагіат – 7,1%

самоплагіат – 16,8%

фабрикація –

фальсифікація – 1,8%

обман – 0,9%

необ’єктивне оцінювання – 6,2%

списування – 11,5%

хабарництво –

конфлікт інтересів – 4,4%

усі види порушень мені відомі – 0,9%

жоден із вказаних видів порушень мені не відомий – 70,8%

Відповідаючи на питання *«Вкажіть основну причину, через яку Ви зверталися до порушення академічної доброчесності під час провадження навчальної, методичної, наукової, організаційної чи інших видів діяльності?»*, респонденти зазначали наступне:

- невідповідність тез студента на участь у конференції
- з причини економії часу та коштів
- необізнаність про це порушення і про академічну доброчесність в цілому
- іноді викладач розробляє нові курси (освітні компоненти) за короткий проміжок часу і неможливо написати конспект лекцій без «запозичень» матеріалів. Власне авторський курс вибудовується впродовж кількох років завдяки щорічному коригуванню текстів
- під час підготовки лекційного матеріалу застосовується загальнодоступний матеріал
- самоплагіат був допущений до ознайомлення із положеннями та іншими документами про академічну доброчесність. Необ'єктивне оцінювання (у бік підвищення балів) – з метою стимуляції здобувача до подальшого навчання.
- для мотивації студентів до навчання
- недоброчесні, непрофесійні колеги; вплив зовні інших осіб

Аналіз відповідей на три попередні питання дозволяє констатувати наявність випадків нечесної поведінки з-поміж НПП університету та необхідність активізації роботи з популяризації норм академічної доброчесності серед викладачів та запровадження більш жорстких процедур виявлення фактів порушення академічної доброчесності.

На питання «Чи відомі Вам випадки нечесної поведінки з-поміж Ваших колег?» були отримані такі відповіді:

так – 30,1%

ні – 69,9%

Відповідаючи на питання *«Про які види порушень академічної доброчесності Вам відомо, до яких зверталися Ваші колеги?»*, респонденти дали такі відповіді:

академічний плагіат – 16,8%

самоплагіат – 15%

фабрикація – 1,8%

фальсифікація – 4,4%

обман – 5,3%

необ'єктивне оцінювання – 20,4%

списування – 8%

хабарництво – 7,1%

конфлікт інтересів – 14,2%

усі види порушень мені відомі – 2,7%

жоден із вказаних видів порушень мені не відомий – 58,4%

Аналіз відповідей на два попередні питання дозволяє констатувати достатньо високий відсоток НПП, яким невідомі жодні прояви порушень академічної доброчесності. У той же час наявність випадків нечесної поведінки з-поміж НПП університету свідчить про необхідність проведення систематичної роботи з популяризації норм академічної доброчесності серед викладачів та запровадження більш жорстких процедур виявлення фактів порушення академічної доброчесності.

Відповіді на питання «*Чи можете Ви чітко пояснити, що слід вважати академічним плагіатом?»* розподілилися таким чином:

так – 78,8%

розумію, але чітко сформулювати не можу – 19,5%

ні – 1,8%

Отже, враховуючи отримані відповіді, можна зазначити, що необхідним є ознайомлення НПП з наявною нормативно-правовою базою з даного питання, а також проведення систематичної роботи з популяризації норм академічної доброчесності серед викладачів, урізноманітнення форм такої роботи.

На питання «*Зазначте, які прояви поведінки серед студентів, яким Ви викладаєте, є найбільш поширеними?»* респонденти дали такі відповіді:

плагіат у навчальних роботах – 54,9%

списування зі шпаргалок, смартфонів, планшетів – 78,8%

придбання готових робіт (курсові, реферати) – 12,4%

підробка, підтасування, фальсифікація даних в навчальних роботах (наприклад, підміна даних, підробка результатів досліджень тощо) – 9,7%

Серед інших варіантів НПП зазначали:

- усі зазначені вище прояви – 1%
- іноді зустрічається компіляція в навчальних роботах – 1%
- жодних проявів – 3%

Враховуючи відповіді НПП, можемо констатувати важливість проведення систематичної роботи з популяризації норм академічної доброчесності серед студентів, урізноманітнення форм такої роботи.

Відповідаючи на питання *«Зазначте, які види студентських наукових робіт перевіряються на Вашому факультеті на наявність плагіату»*, НПП дали такі відповіді:

курсові роботи – 70,8%

кваліфікаційні роботи – 51,3%

наукові статті – 63,7%

тези виступів на конференціях – 32,7%

реферати – 17,7%

не перевіряються – 7,1%

Отримані відповіді підтверджують обізнаність викладачів із можливістю перевірки академічних текстів на плагіат. Проте, важливою є роз'яснювальна робота щодо того, за допомогою яких сервісів відбувається перевірка окремих письмових робіт (Unichek, StrikePlagiarism, онлайн-сервіси), а також систематичного інформування професорсько-викладацького складу про необхідність перевірки академічних текстів на плагіат.

На питання «*Вкажіть, як переважно на Вашому факультеті організована перевірка курсових/кваліфікаційних робіт на наявність плагіату?*», респонденти дали такі відповіді:

перевірка студентських робіт не здійснюється взагалі –

наукові керівники самостійно перевіряють роботи студентів на наявність плагіату доступними їм засобами в мережі Інтернет – 66,4%

наукові керівники самостійно перевіряють роботи студентів на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, яке є в університеті – 40,7%

перевірка здійснюється фахівцем підрозділу моніторингу якості вищої освіти – 21,2 %

важко відповісти – 15,9%

Серед інших варіантів НПП зазначили:

- планується у цьому семестрі за допомогою онлайн-сервісу StrikePlagiarism.

Отримані відповіді дозволяють констатувати наступне: по-перше, перевірка курсових/кваліфікаційних робіт здебільшого здійснюється науковими керівниками і, по-друге, існує потреба в інформуванні НПП про процедуру

перевірки зазначених видів робіт, а саме – хто має перевіряти і за допомогою яких програмних засобів.

На питання *«У разі, якщо Ви користуєтесь спеціалізованим програмним забезпеченням, зазначте, звідки воно було отримано?»* НПП дали такі відповіді:

користуємось безкоштовним програмним забезпеченням, яке є у відкритому доступі – 59,3%

користуємось пробною (тестовою або з обмеженим терміном користування) версією програмного забезпечення – 16,8%

користуємось спеціально придбаним для підрозділу ліцензійним програмним забезпеченням – 11,5%

користуємось ліцензійним програмним забезпеченням, отриманим від спонсорів – 1,8%

користуємось ліцензійним програмним забезпеченням, яке є в університеті – 38,1%

не користуємося спеціалізованим програмним забезпеченням – 15%

На питання *«Зазначте, чому Ви використовуєте саме це програмне забезпечення?»*, НПП дали такі відповіді:

через зручність у користуванні – 42,5%

через наявність можливості безкоштовного доступу – 56,6%

через наявність можливості перевірки українською мовою – 17,7%

це програмне забезпечення найкраще знаходить плагіат – 15,9%

це програмне забезпечення має додаткові сервіси (наприклад, перевірка орфографії тощо) – 4,4%

це централізоване рішення університету – 26,5%

не користуємося спеціалізованим програмним забезпеченням – 15%

Аналіз відповідей на два попередні питання дозволяє констатувати достатньо активне використання НПП безкоштовного програмного забезпечення, яке є у відкритому доступі, проте в майбутньому бажано підвищити кількість користувачів ліцензійним програмним забезпеченням, яке є в університеті.

На питання *«Чи повідомляєте Ви керівництву кафедри або факультету про випадки виявленого плагіату?»* респонденти дали такі відповіді:

так – 33,6%

в окремих випадках – 39,8%

ні – 10,6%

важко відповісти – 15,9%

Враховуючи відповіді НПП, можемо констатувати важливість проведення систематичної роботи з популяризації норм академічної доброчесності.

Відповіді на питання «*Які санкції щодо студентів практикуються серед викладачів Вашого підрозділу у разі виявлення і доведення плагіату?»* розподілилися таким чином:

незарахування роботи – 77%

надання додаткових завдань – 46%

недопущення до складання іспиту/заліку – 25,7%

публічне соромлення, виховна бесіда – 6,2%

жодних санкцій – 3,5%

Серед інших варіантів НПП зазначали:

- випадків плагіату виявлено не було – 2%
- виправлення вказаних недоліків – 1%

Враховуючи відповіді НПП, можемо констатувати важливість проведення систематичної роботи з популяризації норм академічної доброчесності та ознайомлення з нормативною базою серед викладачів.

На питання *«Чи використовуєте Ви для перевірки знань студентів завдання, що стимулюють творчий підхід до його виконання?»*, НПП зазначили:

так – 95,6%

важко відповісти – 4,4%

Отримані результати підтверджують, що переважна більшість викладачів університету стимулює творчий підхід у студентів до виконання завдань, а отже проводить роботу з попередження порушення норм академічної доброчесності.

Відповідаючи на питання *«Які заходи для запобігання академічному плагіату вважаєте найдієвішими (оберіть не більше 3-х варіантів)?»*, респонденти зазначили:

інформування здобувачів вищої освіти та працівників про необхідність дотримання норм академічної етики та підвищення відповідальності за дотримання правил цитування та посилання – 74,3%

формування навчальних завдань, що сприяють застосування творчого підходу до їх виконання – 69%

організація заходів з популяризації основ інформаційної культури та академічної доброчесності – 36,3%

інформування здобувачів вищої освіти щодо належного оформлення посилань на використані джерела – 43,4 %

перевірка академічних текстів на наявність ознак плагіату – 36,3%

викладання курсу з основ академічного письма та доброчесності – 19,5%

Серед інших варіантів НПП зазначили:

- жорстке покарання – 1%

Отримані результати дозволяють констатувати, що переважна більшість НПП до найдієвіших заходів відносять інформування здобувачів вищої освіти та працівників про необхідність дотримання норм академічної етики та підвищення відповідальності за дотримання правил цитування та посилання, а також формування навчальних завдань, що сприяють застосування творчого підходу до їх виконання.

Відповідаючи на питання *«Чи Вам відомо про реалізацію таких складових політики університету в дотриманні принципів та правил академічної доброчесності?»*, респонденти зазначили наступне:

всезагальне ознайомлення з принципами та положеннями академічної доброчесності – 77%

перевірка академічних текстів здобувачів освіти (курсових, кваліфікаційних, PhD дисертацій тощо) на плагіат за допомогою систем Unichek і StrikePlagiarism – 55,8%

перевірка академічних текстів науково-педагогічних працівників (докторських дисертацій, монографій тощо) на плагіат за допомогою системи Unichek – 44,2%

впровадження в університеті навчальної дисципліни «Академічна доброчесність університетської спільноти» – 37,2%

участь університету в проєктах «Проєкт сприяння академічній доброчесності в Україні» (2018-2019 рр.), «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (з 2020 року по теперішній час) – 50,4%

не відомо – 5,3%

Аналіз отриманих відповідей дозволяє констатувати необхідність більш активного поширення серед НПП інформації про діяльність університету в частині дотриманні принципів та правил академічної доброчесності учасниками освітнього процесу.

На питання *«На Вашу думку, дії з порушення норм академічної доброчесності негативно впливають на»*, НПП дали такі відповіді:

якість освіти – 94,7%

престиж ЗВО – 77,9%

думку колективу, особисто по відношенню до того, хто порушує ці норми – 34,5%

емоційний стан колективу – 29,2%

не впливає – 1%

Отже, отримані відповіді дозволяють констатувати усвідомлення викладачами негативного впливу порушення норм академічної доброчесності.

На питання «*Чи вважаєте Ви ефективним засобом у боротьбі з проявами академічної недоброчесності, врегулювання конфліктних ситуацій «Скриньки довіри»?»*, респонденти зазначили:

так – 38,9%

ні – 28,3%

важко відповісти – 32,7%

Отримані результати дозволяють констатувати, що лише третина опитаних вважають «Скриньки довіри» ефективним засобом у боротьбі з проявами академічної недоброчесності, врегулювання конфліктних ситуацій. Це вказує на необхідність пошуку нових ефективних засобів та шляхів у боротьбі з проявами академічної недоброчесності.

Відповіді на питання *«Зазначте Ваші пропозиції щодо підвищення рівня академічної доброчесності в університеті»* було узагальнено та систематизовано за такими напрямами:

1. Упровадження до освітнього процесу навчальних дисциплін/блоків «Академічна доброчесність університетської спільноти», «Українське законодавство стосовно порушень академічної доброчесності» та ін. на всіх факультетах та рівнях вищої освіти.

2. Проведення заходів з популяризації принципів академічної доброчесності та професійної етики серед НПП та здобувачів освіти, консультування щодо способів і шляхів більш ефективного дотримання норм положення про академічну доброчесність та ін.

3. Ініціювання, проведення та підтримка досліджень з академічної доброчесності.

4. Використання творчих, нестандартних завдань з метою розвитку творчого, критичного мислення здобувачів, а також попередження проявів недоброчесної поведінки.

5. Відмова від виконання рефератів як найбільш недоброчесної форми письмової роботи; зменшення кількості письмових робіт та їх обсяг; надання переваги колективним проєктам.

6. Відповідність тематики наукових робіт студентів тематичному напряму роботи викладача.

7. Публічний захист курсових робіт.

8. Бути чесними, принциповими, неупередженими.

Проректор із науково-педагогічної роботи Станіслав Чайченко

ПРОЄКТ РІШЕННЯ

На підставі звіту «Про результати опитування науково-педагогічних працівників щодо інформованості про політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності та врегулювання конфліктних ситуацій (січень 2022 р.)» та за результатами обговорення

ВЧЕНА РАДА УХВАЛЮЄ:

1. Рекомендувати НПП:

- використовувати творчі, нестандартні завдання з метою розвитку творчого, критичного мислення здобувачів, а також попередження проявів недоброчесної поведінки;

- оновлювати набір завдань та екзаменаційних питань щороку;

- надавати відгук на переважну більшість студентських робіт;

- забезпечувати студентів літературою від початку вивчення навчальної дисципліни та (за необхідності) в процесі її опанування;

- проводити систематичну роботу з популяризації норм академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти.

Відповідальні: декани, НПП, куратори академічних груп.

Термін дії: постійно.

2. Рекомендувати гарантам ОП:

- обговорити зі стейкхолдерами доцільність упровадження до освітнього процесу навчальних дисциплін/блоків «Академічна доброчесність університетської спільноти», «Українське законодавство стосовно порушень академічної доброчесності»;

- більш активніше залучати до обговорення і прийняття рішень щодо внесення змін в освітні програми представників адміністрації, деканів факультетів, випускників, роботодавців, студентського самоврядування та студентів.

Відповідальні: декани, гаранти ОП.

Термін дії: постійно.

3. Рекомендувати завідувачам кафедр:

- провести роз’яснювальну роботу серед НПП щодо необхідності ознайомлення із нормативно-правовими документами, які регулюють політику дотримання академічної доброчесності, а також необхідності їх неухильного дотримання;

- забезпечити відповідність тематики наукових робіт студентів тематичному напряму роботи викладача;

- сприяти проведенню досліджень з академічної доброчесності.

Відповідальні: декани, завідувачі кафедр.

Термін дії: постійно.

4. Рекомендувати підрозділу моніторингу якості вищої освіти:

- оновити план заходів з популяризації принципів академічної доброчесності та професійної етики серед НПП та здобувачів освіти;

- проводити роз’яснювальну роботу щодо того, за допомогою яких сервісів відбувається перевірка окремих письмових робіт в університетів;

- систематично інформувати НПП про необхідність перевірки академічних текстів на плагіат.

Відповідальні: керівник підрозділу моніторингу якості вищої освіти.

Термін дії: постійно.